

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 36/2015-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. marca 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) vo veci sťažnosti [REDAKČNÝ KOTÍK], zastúpenej advokátkou JUDr. Mariannou Lechmanovou, Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 39/2005, za účasti Okresného súdu Košice II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČNÝ KOTÍK] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 39/2005 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 39/2005 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré jej j e Okresný súd Košice II p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Marianny Lechmanovej, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. novembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. Mariannou Lechmanovou, Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 39/2005 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka sa spoločne so svojou sestrou [REDAKOVANÉ] a bratom [REDAKOVANÉ] domáhajú žalobou doručenou okresnému súdu 22. júla 2005 určenia, že dôvod vydedenia podľa § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka neexistuje. Sťažovateľka poukazuje na to, že:

„V danom prípade nejde o takú zložitosť (právnú ani skutkovú), ktorá by odôvodňovala skutočnosť, že za viac ako deväť a pol roka od podania žaloby súd vo veci právoplatne nerozhodol. Podľa názoru sťažovateľky Okresný súd Košice II konal neefektívne a množstvom súdnych pojednávaní a úkonov, ktoré považoval za potrebné vo veci uskutočniť navyšoval trovy konania všetkých účastníkov súdneho sporu a zároveň ich nechával počas dlhého obdobia v stave právnej neistoty. Okresný súd Košice II v danom prípade opakovane po dobu niekoľkých mesiacov vôbec nekonal a nevykonával úkony. V tomto prípade ide o nekomplikovanú vec, ktorú bolo nutné posúdiť a rozhodnúť v zmysle príslušných zákonných ustanovení ako aj v zmysle dostupnej judikatúry. V konaní pod č. k. 20 C/39/2005 súd vôbec nekonal plynulo aj keď vec právne ale ani fakticky zložitá nebola a nebola zložitá ani povaha prejednávanej veci t. j. určenie, že dôvody vydedenia žalobcov v 1. až 3. rade ich otcom [REDACTED], ktorý zomrel dňa 13. 02. 2005 uvedené v závete – listine o vydedení zo dňa 03. 7. 2000 neexistujú. Sťažovateľka má za to, že... okresný súd je zodpovedný za celkovú neprimeranú dĺžku namietaného konania v trvaní 9 a pol roka od podania žalobného návrhu, počas ktorej nekoná efektívne a bez zbytočných prietahov takým spôsobom, aby poskytol sťažovateľke v namietanom konaní relevantnú ochranu jej práv a oprávnených nárokov v zmysle návrhu vo veci samej, ako aj namietaných práv v zmysle ňou podanej sťažnosti ústavnému súdu. Správanie účastníka konania t. j. sťažovateľky v žiadnom prípade neprispelo k prietahom v súdnom konaní. Sťažovateľka mala a má právny záujem na rýchлом prejednaní veci a rozhodnutí vo veci, v súdnom konaní vedenom na Okresnom súde Košice II, č. k. 20 C/39/2005. Správanie sťažovateľky, ktorá bez zbytočných odkladov realizovala úkony, ba dokonca sťažnosťou na prietahy v súdnom konaní sa obrátila na súd, bolo aktívne, súčinnosťné a neprispelo žiadnym spôsobom k predĺženiu lehoty.“

Sťažovateľka poukazuje ďalej aj na skutočnosť, že v zmysle judikatúry ústavného súdu je zrušenie rozhodnutí prvostupňového súdu odvolacím súdom a vrátenie veci na ďalšie konanie dôkazom existencie zbytočných prietahov, a uvádza, že „V tomto prípade boli vynesené zrušujúce rozsudky dva. ... pričom odvolací súd prvostupňovému súdu už

pri prvom zrušujúcom rozsudku uviedol akými intenciami sa má zaoberať a čím sa má riadiť, to však zo strany Okresného súdu Košice II rešpektované nebolo.“

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ]... podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. č. k. 20 C/39/2005 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod č. k. 20 C/39/2005 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ]... sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 7.000,00 Eur...

4. Okresný súd Košice II je povinný nahradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 284,08 Eur...“

Priznanie primeraného finančného zadostučinenia sťažovateľka odôvodňuje takto: *„Sťažovateľke v priamej súvislosti s odopieraním poskytnutia spravodlivosti a včasného prejednania jej veci v namietanom konaní vzniká teda nemajetková ujma spočívajúca najmä v pocitoch úplnej neistoty a bezmocnosti zo stavu v namietanom konaní, ktoré trvá neprimeranú dobu takmer 10 rokov pričom sa v namietanom konaní nejedná o skutkovo a ani právne zložitú vec, keď príslušný súd v namietanom konaní o jej nároku od roku 2005 právoplatne nerozhodol a podľa jej názoru pokračuje v neefektívnej činnosti a nečinnosti, čím jej nepriamo bráni reálnemu uplatneniu a vymoženiu ňou uplatnených práv.“*

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 36/2015-20 z 15. januára 2015 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu v prípise sp. zn. 1 SprV 76/2015 doručenom

ústavnému súdu 6. februára 2015 poukázal na skutočnosť, že ústavnému súdu podala sťažnosť aj ďalšia účastníčka napadnutého konania – [REDAKOVANÉ] (žalobkyňa v 2. rade), pripojil prehľad procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní a oznámil, že zotráva na argumentoch, ktoré uviedol vo vyjadrení k sťažnosti doručenej ústavnému súdu žalobkyňou v 2. rade, pričom rovnopis tohto vyjadrenia predložil ústavnému súdu.

Vo vyjadrení predsedu okresného súdu sa predovšetkým uvádza:

„Vzhľadom na chronológiu vo veci vykonaných úkonov nemožno súhlasiť s tvrdením sťažovateľky, že súd vo veci dlhodobo nekonal. Pojednávania boli odročované vždy na určitý termín a v súlade s objektívnymi možnosťami a organizáciou práce zákonnej sudkyne v jej súdnom oddelení. V konaní bolo už dvakrát meritórne rozhodnuté, rozsudky však boli odvolacím súdom opakovane zrušené. V oboch prípadoch bol po vrátení spisu určený termín pojednávania. Obdobia, keď sa spis nachádzal na odvolacom Krajskom súde v Košiciach nie som oprávnený žiadnym spôsobom hodnotiť či posudzovať, som však toho názoru, že pri rozhodovaní ústavného súdu tieto nemôžu byť pripísané na tarchu tunajšieho súdu, ktorý v konaní postupoval v zásade plynulo.“ Predseda okresného súdu zároveň ústavnému súdu oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby sa vyjadrila ku vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenie predsedu okresného súdu k sťažnosti na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska. Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 20. februára 2015 oznámila, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci, a k vyjadreniu predsedu okresného súdu predovšetkým uviedla:

«Konanie sťažovateľky nie je právoplatne ukončené po dobu deväť a pol roka od podania žaloby. Súd vo veci právoplatne doteraz nerozhodol. Sťažovateľka trvá na tom, že Okresný súd Košice II konal neefektívne a množstvom súdnych pojednávaní a úkonov, ktoré považoval za potrebné vo veci uskutočniť navyšoval trovy konania všetkých účastníkov súdneho sporu a zároveň ju nechával počas dlhého obdobia v stave právnej neistoty..»

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a predsedu okresného súdu, podľa ktorých netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Zo sťažnosti, z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 20 C 39/2005 a z písomných vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil tento priebeh napadnutého konania:

Dňa 22. júla 2005 bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľky a spol. (žalobcovia v 1. až 3. rade, pozn.) proti žalovanej podľa § 469 ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka o určenie, že dôvod vydedenia neexistuje (ďalej len „žaloba“).

Okresný súd vyzval 31. augusta 2005 žalobcov v 1. až 3. rade na zaplatenie súdneho poplatku (poplatok bol zaplatený 10. novembra 2005).

Dňa 4. augusta 2006 okresný súd vyzval žalovanú, aby sa vyjadrila k žalobe; žalovaná 24. augusta 2006 požiadala o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov.

Dňa 10. októbra 2006 okresný súd dopytoval Geodetický a kartografický ústav v Bratislave v súvislosti s vlastníctvom nehnuteľností žalovanej; ktorý na výzvu reagoval 23. októbra 2006.

Okresný súd požiadal 6. decembra 2006 Mestský úrad mestskej časti Košice-Západ o oznámenie týkajúce sa poskytovania opatrovateľskej služby žalovanej, ktorý na výzvu reagoval 20. decembra 2006.

Uznesením sp. zn. 20 C 39/2005 z 20. decembra 2006 okresný súd ustanovil žalovanej zástupcu z radov advokátov (ďalej len „uznesenie z 20. decembra 2006“).

Dňa 9. februára 2007 okresný súd nariadil pojednávanie na 23. október 2007 (žalovaná 28. septembra 2007 ospravedlnila svoju neúčast' na tomto pojednávaní); pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na 18. marec 2008.

Dňa 8. novembra 2007 právny zástupca žalobcov v 1. až 3. rade oznámil úmrtie žalobcu v 3. rade a navrhol vypočuť svedka; do konania vstúpila manželka žalobcu v 3. rade.

Okresný súd uznesením sp. zn. 20 C 39/2005 zo 7. februára 2008 zrušil výrok uznesenia okresného súdu z 20. decembra 2006, ktorým bol žalovanej ustanovený advokát na zastupovanie v konaní, z dôvodu, že žalovaná si právneho zástupcu zvolila sama.

Dňa 17. marca 2008 právny zástupca žalobcov ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní nariadenom na 18. marec 2008.

Pojednávanie nariadené na 18. marec 2008 bolo odročené na 19. september 2008.

Dňa 14. mája 2008 okresný súd rozhodol o priznaní odmeny a o náhrade hotových výdavkov právnenmu zástupcovi žalovanej.

Pojednávanie odročené na 19. september 2008 bolo odročené na 21. október 2008 na účely predvolania svedkov.

Dňa 9. októbra 2008 žalovaná predložila okresnému súdu listinný dôkaz.

Dňa 21. októbra 2008 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 3. február 2009 (z pojednávania nariadeného na 3. február 2009 sa ospravedlnila svedkyňa).

Pojednávanie, ktoré bolo nariadené na 3. február 2009, bolo odročené na 20. marec 2009.

Dňa 20. marca 2009 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 2. apríl 2009.

Na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 2. apríla 2009, okresný súd nepripustil rozšírenie petitu v zmysle návrhu z 21. októbra 2008 a vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu v celom rozsahu zamietol (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 2. apríla 2009“).

Žalobkyne doručili okresnému súdu 28. mája 2009 odvolanie proti rozsudku okresného súdu z 2. apríla 2009.

Dňa 27. augusta 2009 sťažovateľka doručila okresnému súdu žiadosť o oslobodenie od platenia súdneho poplatku.

Spis vzťahujúci sa na napadnuté konanie bol predložený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní 4. septembra 2009.

Krajský súd uznesením sp. zn. 9 CoD 74/2009 z 10. novembra 2010 (ďalej len „uznesenie krajského súdu z 10. novembra 2010“) zrušil rozsudok okresného súdu z 2. apríla 2009 vo výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá, a vo výroku o náhrade trov konania a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Spis vzťahujúci sa na napadnuté konanie bol okresnému súdu vrátený 16. decembra 2010.

Dňa 7. januára 2011 okresný súd vyzval právneho zástupcu žalobkyň na predloženie návrhu na vykonanie dokazovania a následne 3. februára 2011 nariadil pojednávanie na 5. apríl 2011.

Pojednávanie nariadené na 5. apríl 2011 bolo odročené z dôvodu žiadosti právneho zástupcu žalovanej (kolízia s pojednávaním na Okresnom súde Spišská Nová Ves) na 31. máj 2011.

Dňa 24. marca 2011 sťažovateľka požiadala okresný súd o pridelenie zástupcu z radov advokátov, v nadväznosti na túto žiadosť okresný súd vyzval sťažovateľku na predloženie vyplneného potvrdenia o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch; sťažovateľka potvrdenie okresnému súdu doručila 11. apríla 2011.

Dňa 13. apríla 2011 okresný súd uznesením č. k. 20 C 39/2005-154 ustanovil sťažovateľke zástupcu na zastupovanie v konaní (Centrum právnej pomoci).

Dňa 25. mája 2011 vedúca kancelárie Centra právnej pomoci požiadala o odročenie pojednávania nariadeného na 31. máj 2011 z dôvodu nevyhnutnosti naštudovania spisového materiálu. Pojednávanie nariadené na 31. máj 2011 bolo odročené na 18. október 2011.

Dňa 18. októbra 2011 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 24. január 2012 na účely predvolania svedkov.

Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 24. januára 2012, bolo odročené na 22. máj 2012 na účely predvolania ďalších svedkov.

Dňa 15. mája 2012 sťažovateľka predložila okresnému súdu návrh na vykonanie dôkazu.

Dňa 22. mája 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 23. október 2012.

Okresný súd urobil 14. augusta 2012 dopyt na Slovenskú poštu, a. s., ktorá na výzvu reagovala 13. septembra 2012, a zároveň na pojednávanie nariadené na 23. október 2012 predvolal svedka.

Dňa 23. októbra 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ktorým bola žaloba zamietnutá (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 23. októbra 2012“).

Dňa 14. decembra 2012 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu z 23. októbra 2012 a zároveň odvolanie žalobkyne v 2. rade, ktorá v odvolaní súčasne namietla zaujatosť vo veci konajúcej sudkyne.

Okresný súd 19. decembra 2012 doručil žalovanej odvolania žalobkyní v 1. a 2. rade.

Spis vzťahujúci sa na napadnuté konanie bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o opravnom prostriedku 20. februára 2013.

Krajský súd uznesením č. k. 7 CoD 14/2013-278 z 28. februára 2014 zrušil rozsudok okresného súdu z 23. októbra 2012 (spis bol okresnému súdu vrátený 1. apríla 2014).

Dňa 5. augusta 2014 okresný súd nariadil pojednávanie na 18. november 2014.

Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 18. novembra 2014, bolo odročené na 17. marec 2015.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmet napadnutého konania (žalobkyne sa domáhajú určenia, že neexistujú dôvody vydedenia) po skutkovej ani právnej stránke nie je možné hodnotiť ako taký zložitý, aby odôvodňoval a ospravedlňoval jeho doterajšiu zjavne neprimeranú dĺžku (viac ako deväť rokov).

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zo spisovej dokumentácie nezistil žiadne zásadnejšie okolnosti, ktorými sťažovateľka mohla prispieť ku vzniku prieťahov v napadnutom konaní.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný

súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priefahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 20 C 39/2005, ktoré sa začalo 22. júla 2005, trvá viac ako deväť rokov a dosiaľ nie je právoplatne skončené.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na obdobia opakovanej nečinnosti okresného súdu (napr. od novembra 2005, keď bol zaplatený súdny poplatok, do augusta 2006, keď okresný súd vyzval žalovanú na vyjadrenie sa k žalobe, a od decembra 2006, keď okresný súd ustanovil žalovanej zástupcu z radov advokátov, do októbra 2007, keď okresný súd uskutočnil pojednávanie vo veci, ako aj od apríla 2014, keď bol spis vzťahujúci sa na napadnuté konanie vrátený okresnému súdu, až do novembra 2014, keď sa uskutočnilo pojednávanie vo veci).

Vzhľadom na predmet posudzovaného konania, jeho celkovú doterajšiu dĺžku a opakované zrušenie rozsudkov okresného súdu v odvolacom konaní (z uznesenia krajského súdu z 10. novembra 2010 vyplýva, že dôvodom zrušenia rozsudku okresného súdu z 2. apríla 2009 bolo nesprávne právne posúdenie veci a nedostatočné zistenie skutkového stavu) je namieste záver, že napadnuté konanie ako celok charakterizuje aj neefektívny postup okresného súdu. Neefektívnosť konania sa prejavila najmä v nesústredenom postupe okresného súdu pri zisťovaní skutkového stavu veci a jeho právnom posúdení, keď rozsudky okresného súdu boli opätovne zrušené v odvolacom konaní a vec bola vrátená na ďalšie konanie (obdobne I. ÚS 731/2014).

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd svojou nečinnosťou a neefektívnou činnosťou v napadnutom konaní spôsobil vznik zbytočných priefahov, čím porušil základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priefahov podľa

čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 39/2005 konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 7 000 € z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vychádzajúc z doterajšej dĺžky napadnutého konania, ako aj s prihliadnutím na charakter neefektívnej a nesústreďenej činnosti okresného súdu, ústavný súd dospel k názoru, že priznanie finančného zadosťučinenia v sume 2 000 € bude primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 3 výroku tohto nálezu). Ústavný súd pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia vzal do úvahy tiež skutočnosť, že ho v sume 2 000 € priznal aj ďalšej žalobkyni v napadnutom konaní (pozri nálež I. ÚS 731/2014 z 21. januára 2015).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) vznikol sťažovateľke nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby poskytnuté v roku 2014 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) po 134 € (§ 11 ods. 3 vyhlášky), čo spolu s režijným paušálom 2 x 8,04 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 284,08 €.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. marca 2015